

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. május 10.

**TÖRTÉNELEM
SZLOVÁK NYELVEN
DEJEPIS**

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA
PÍ SOMNÁ
MATURITNÁ SKÚŠKA
STREDNÝ STUPEŇ**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ
POKYNY K OPRAVE
A HODNOTENIU**

**OKTATÁSI MINISZTERIUM
MINISTERSTVO ŠKOLSTVA**

Pokyny k oprave úloh písomnej skúšky

Písomku **opravujte perom odlišnej farby, než akú používal skúšaný a to nasledovne:**

1. Správna odpoveď	✓
2. Nedostatky (chýbajúce údaje)	√—
3. Nepatrí striktne k riešeniu	[]
4. Zbytočná, nehodnotiteľná časť (prečiarknutie)	—————
5. Hrubá, obsahová chyba (podčiarknutie)	—————
6. Nezrozumiteľný text, logické problémy (podčiarknutie)	~~~~~
7. Gramatika (podčiarknutie)
8. Hrubá pravopisná chyba (podčiarknutie)	=====

V obdĺžnikoch na konci úloh je v ľavej kolónke uvedený maximálny počet bodov, **do pravej kolónky napíšte študentom dosiahnutý celkový/úplný počet bodov.**

Body za čiastkové úlohy tiež uveďte na písomke.

Prijmite iba tie časti odpovede, ktoré sú udané/sformulované v pokynoch k oprave, a hodnotte pomocou bodovania uvedeného pri jednotlivých otázkach! K hodnoteniu takých typov úloh alebo ich častí, ktoré umožňujú odlišnú odpoveď, než je stanovená (napr. odôvodnenie), nájdete zvláštny odkaz v podrobných pokynoch riešenia.

I. Oprava a hodnotenie krátkych úloh

Základným princípom hodnotenia je, že prvky odpovede, uvedené v kľúči riešenia, treba prijať ako správne odpovede.

Bodovanie

Správna odpoveď/časť:	0,5 alebo 1 bod (podľa uvedeného v kľúči riešenia)
Nesprávna odpoveď:	0 bodu
Chýbajúca odpoveď:	0 bodu

Iba tie odpovede môžu mať hodnotu 0,5 bodu, ktoré sa takto zvlášť uvádzajú v kľúči riešenia.

Jednotlivé časti bodov, uvedených v kľúči riešenia, sa už ďalej deliť nesmú.

Pri rátaní bodov za danú úlohu sa počet bodov nezaokrúhľuje, môže byť napr. 3,5 bodov.

Bodovanie úloh pozostávajúcich z viacerých prvkov:

- Ak sa úloha môže ohodnotiť 2 bodmi a pozostáva z dvoch prvkov, každý správne zodpovedaný prvok sa hodnotí 1-1 bodom,
- Ak sa úloha môže ohodnotiť 1 bodom a pozostáva z dvoch prvkov, každý správne zodpovedaný prvok sa hodnotí 0,5-0,5 bodu.

Pri úlohách s otvorenou otázkou (napr. pri odôvodneniach, výkladoch textu) sú prijateľné všetky riešenia, ktoré sa s odpoveďou stanovenou v pokynoch k oprave obsahovo zhodujú. (Preto pri týchto úlohách začínajú riešenia: „Např.“)

Pri úlohách, kde si treba zvoliť správnu odpoveď z viacerých možností (napr. pravdivé - nepravdivé), v prípade podčiarknutia/označenia všetkých prvkov odpovede je úloha nehodnotiteľná. Ak je v úlohe stanovený počet prvkov odpovede a skúšaný napíše väčší počet prvkov odpovede, hodnotiť ich treba v poradí napísania.

Za riešenia sa ďalšie body „za odmenu“ nad maximálny počet bodov nemôžu dať.

Za nesprávne alebo chýbajúce časti odpovede sa body nesmú strhnúť!

Odchýliť sa od kľúča riešenia je povolené **iba vo výnimočných a odôvodnených prípadoch**. Dôvody odchýlok musí opravujúci uviesť s písomným odôvodnením.

II. Oprava a hodnotenie slohových úloh

1. Výber úlohy

Hodnotiť sa môžu spolu **tri** úlohy:

Jedna **krátka** úloha zo **svetových** dejín,

Jedna **krátka** úloha z **maďarských (uhorských)** dejín,

Jedna **dlhá** úloha z **maďarských (uhorských)** dejín.

Úlohy z maďarských (uhorských) dejín sa musia týkať dvoch **rôznych historických období**.

Hodnotenie úloh v prípade nesprávneho výberu úlohy

Ak študent *vyriešil tri úlohy*, ale z hľadiska období a typu úloh ich nesprávne vyberal, potom

- úlohu (alebo úlohy), v ktorej dosiahol najmenej bodov, treba ignorovať, tým pádom pri kalkulácii celkového počtu bodov utrpí najmenšiu stratu bodov.
- úlohu (alebo úlohy) treba hodnotiť, ktorá (ktoré) vyhovuje (vyhovujú) hľadiskám výberu, a v ktorej (ktorých) získal najviac bodov.

Ak študent *začne vypracovať viac než tri úlohy*, ale neoznačí jednoznačne svoj výber, a medzi nimi sú tri úlohy vyhovujúce hľadiskám výberu, v tomto prípade treba hodnotiť vyriešené úlohy od najnižšieho poradového čísla vzostupne (napr. 13., 15., 18. alebo 14., 15., 18.).

Ak študent *začne viac než tri úlohy*, ale nemá tri také úlohy, ktoré by vyhovovali hľadiskám výberu, v tom prípade treba hodnotiť tie úlohy, ktoré vyhovujú hľadiskám výberu a v ktorých dosiahol najväčší počet bodov.

Ak študent *začne každú úlohu*, a neoznačí svoj výber jednoznačne, podľa popisu skúšky treba hodnotiť úlohy č. **13., 15., 20.!**

2. Hodnotenie úloh

Pri **hodnotení** úloh sú rozhodujúce nasledujúce aspekty:

- a) **Pochopenie úlohy**,
- b) Vyhovenie **požiadavkám** (kompetencie, obsahy),
- c) **Skladba, jazyková správnosť**.

Hodnotenie slohových úloh sa koná pomocou **kľúča riešenia**, ktorý obsahuje konkrétne hľadiská a úkony hodnotenia a príslušné obsahy.

a) Pokyny k bodovaniu pochopenia úlohy:

Pri hodnotení pochopenia úlohy treba zohľadniť nasledujúce aspekty:

- Identifikácia úlohy (téma, obdobie): či študent píše o danom probléme, téme, období?
- Držanie sa témy, vyzdvihnutie podstaty: či sa sústreďuje na podstatu a danú problematiku?
- Obsahová hĺbka, rozvinutosť: nakoľko sú konštatovania a závery zložité, resp. či sú vzhľadom na problém relevantné?
- Pestrosť a efektívnosť úkonov: či používa pramene a vie vyvodit' dôležité konštatácie a závery?

Pri samotnom hodnotení úloh je prvým krokom rozhodnutie toho, či skúšaný z možných 4 alebo 8 bodov za **pochopenie úlohy** dosiahol aspoň 1 bod. Ak nie, celkový počet bodov za danú úlohu môže byť iba 0 bodov.

Pri úlohách vyžadujúcich **riešenie problému** (krátke)

4 body sa dávajú v prípade, ak skúšaný úplne porozumel úlohe a správne ju pochopil, rozvinutie je úmerné, logické a sústreďuje sa na podstatu. Pomocou prameňov vyvodzuje dôležité závery, pomer konkrétnych a všeobecných konštatovaní je vyvážený.
3 body sa dávajú v prípade, ak skúšaný úplne porozumel úlohe a správne si ju vysvetlil, ale rozvinutie nie je súmerné, alebo sa nesústreďuje na podstatu.
2 body sa dávajú v prípade, ak riešenie problému vypracuje iba z časti a používa pramene, ale nevyvodzuje podstatné konštatovania.
1 bod sa dáva v prípade, ak uvedie aspoň jedno také konštatovanie, ktoré poukazuje na pochopenie úlohy, ale väčšina rozvinutia nie je venovaná výkladu alebo riešeniu problému.
0 bodov sa dáva v prípade, ak skúšaný neporozumel úlohe, resp. ju úplne zle pochopil, nepoužíva pramene, jeho konštatovania sa nezamerajú na výklad problému.

Pri **analytických** (dlhých) úlohách

7-8 bodov sa dáva v prípade, ak skúšaný úplne porozumel úlohe a správne ju pochopil, rozvinutie je úmerné, logické a sústreďuje sa na podstatu. Pomocou prameňov vyvodzuje dôležité závery, pomer konkrétnych a všeobecných konštatovaní je vyvážený.
4-6 bodov sa dáva v prípade, ak skúšaný úplne porozumel úlohe a správne si ju vysvetlil, ale rozvinutie nie je súmerné, alebo sa nesústreďuje na podstatu.
2-3 body sa dávajú v prípade, ak riešenie problému vypracuje iba z časti a používa pramene, ale nevyvodzuje podstatné konštatovania.
1 bod sa dáva v prípade, ak uvedie aspoň jedno také konštatovanie, ktoré poukazuje na pochopenie úlohy, ale väčšina rozvinutia nie je zameraná na výklad alebo riešenie problému.
0 bodov sa dáva v prípade, ak skúšaný neporozumel úlohe, resp. ju úplne zle pochopil, nepoužíva pramene, jeho konštatovania sa nezamerajú na výklad problému.

b) Bodovanie úkonov a obsahových prvkov

Jednotlivé úkony súvisiace s kompetenciami (orientácia v priestore a čase, používanie prameňov, atď.) označujeme v kľúči riešení písmenom „Ú“ a k nim patriace obsahové prvky písmenom „O“.

K jednému úkonu v prípade krátkych úloh (riešenie problému) patria jeden-dva obsahové prvky, kým pri analytických úlohách – najmä pri skúmaní činiteľov formujúcich udalosti – je viac, aj dva-tri obsahové prvky. Ak v kľúči riešení je pri jednom úkone uvedený iba jeden obsahový prvok, pri oprave sa musia zhodovať aj počty bodov za úkony a obsahové prvky. Ako všeobecné pravidlo pri bodovaní jednotlivých úkonov a jednotlivých obsahových prvkov sa má uplatniť nasledovné:

Bodovanie „Úkonov“ (Ú)

2 body sa dávajú v prípade, ak k nemu patriaci počet bodov za obsah je vysoký (viac ako 50% maximálneho počtu bodov za obsah).

1 bod sa dáva v prípade, ak z bodov za obsah skúšaný dosiahol aspoň 1 bod a odpoveď neobsahuje hrubé chyby (mylný údaj, tvrdenie).

0 bodov sa dáva v prípade, ak skúšaný za obsahové prvky nedostal žiaden bod a jeho odpoveď obsahuje hrubú chybu.

Medzi týmito dvoma aspektmi hodnotenia je samozrejme úzka súvislosť, keďže úkony sa dajú vysvetliť a hodnotiť iba prostredníctvom konkrétneho obsahu.

Príklady, uvedené pri obsahových prvkoch (Např. ...) naznačujú, aký obsah sa môže prijať za správnu odpoveď. **Obsahové prvky sa väčšinou skladajú z dvoch častí:** určenie času a priestoru; používanie všeobecných a konkrétnych pojmov; vymenovanie (zачytenie, predstavenie) a dedukcia (konštatovanie). Pri bodovaní to znamená, že ak odpoveď obsahuje iba jednu zložku, dáva sa 1 bod, ak obe zložky, dávajú sa 2 body. Samozrejme v prípade obsahových prvkov odpovede – predovšetkým pri výpočte a dedukcii – sú prijateľné aj iné správne kombinácie, než tie, ktoré uvádzame v kľúči riešení! V kľúči riešení pri obsahových prvkoch nájdete viac možných správnych odpovedí od seba oddelených slovom „alebo“. To však nevylučuje možnosť prijatia iných správnych odpovedí.

Bodovanie „Obsahových prvkov“ (O)

2 body sa dávajú v prípade, ak odpoveď obsahuje dostatočné množstvo správnych údajov, analýza sa odvoláva na pramene na vysokej úrovni (na autora, zábery, okolnosti atď.), konštatuje viaceré charakteristické či typické dôvody a následky, a/alebo v súvislosti s udalosťami spomenie historické osobnosti.

1 bod sa dáva v prípade, ak analýza obsahuje málo údajov, záverov, konštatovaní a to nepodstatných, a obsahuje iba niekoľko (a to nie najcharakteristickejších) údajov.
--

0 bodov sa dáva v prípade, ak chýbajú údaje, súvislosti, alebo v odpovedi sú úplne chybné konštatovania.

c) Bodovanie prvku „Skladba, jazyková správnosť”**Pri úlohách vyžadujúcich riešenie problému (krátke)**

2 body sa dávajú v prípade, ak sloh tvorí súvislý text a skladá sa zo zrozumiteľných viet, v ktorých nie sú hrubé pravopisné chyby.
1 bod sa dáva v prípade, ak obsahuje viacero gramatických a hrubých pravopisných chýb.
0 bodov sa dáva v prípade, ak odpoveď tvorí iba koncept, neobsahuje súvislé vety.

Pri analytických (dlhých) úlohách

7-8 bodov sa dáva v prípade, ak sloh tvorí koherentný, upravený text a skladá sa zo zrozumiteľných viet, s logickou skladbou, je súmerný s obsahovou stránkou, konštatovania sú citlivé, vychádzajú z viacerých aspektov, neobsahuje gramatické alebo pravopisné chyby.
4-6 bodov sa dáva v prípade, ak sa text skladá zo zrozumiteľných viet, ale je nesúmerný, alebo niektoré konštatovania sú zjednodušené, jednostranné, obsahuje menšie gramatické chyby.
2-3 body sa dávajú v prípade, ak sa text skladá zo zrozumiteľných viet, ale skladba textu je zlá, nesúmerná, má nedostatky (napr. chýba úvod, jadro či záver). Konštatovania práce sú zjednodušené, jednostranné, obsahuje gramatické chyby.
1 bod sa dáva v prípade, ak sa odpoveď skladá z viet, ale medzi nimi je nedostatočná (obsahová alebo jazyková) súvislosť a obsahuje hrubé gramatické a pravopisné chyby.
0 bodov sa dáva v prípade, ak odpoveď je koncept, skladá sa iba zo slov.

3. Rozsah slohových úloh

Dôležitou kompetenciou vytvorenia slohovej práce je, aby študent rozvinul svoje myšlienky v rámci vopred určeného rozsahu. V odôvodnenej situácii myšlienkový celok začatý na bodkovanom mieste sa môže dokončiť a môže sa hodnotiť. Pri krátkych úlohách to znamená asi 2-3 riadky, pri dlhých úlohách asi 4-5 riadkov.

4. Navrhovaný postup hodnotenia slohových úloh

1. Preštudujte si kľúč riešenia úloh!
2. Prezrite si vzor jednotlivých hľadísk hodnotenia!
3. Skontrolujte študentov výber úloh!
4. Prečítajte si študentovu písomku aspoň dvakrát!
5. Na základe kľúča riešenia určite počet bodov podľa jednotlivých hľadísk!
6. Stanovte celkový počet bodov a pomocou deliteľa (**2**) vypočítajte body skúšky!
7. Body skúšky pri jednotlivých úlohách netreba zaokrúhľovať!
8. Vyrátajte **celkový počet bodov skúšky** získaný v troch slohových úlohách! (Ak sa celkový počet bodov skúšky končí na 0,5, netreba ho zaokrúhľovať.)

III. Stanovenie celkového počtu bodov v pracovnom liste

Sčítajte počet bodov získaných v I. i II. zložke! (Ak celkový počet bodov v pracovnom liste končí na 0,5, netreba ho zaokrúhľovať.)

Tabuľky k hodnoteniu a bodovaniu úloh

Úlohy vyžadujúce krátku odpoveď

Hľadiská	Možné	Získané
	body	
Pochopenie úlohy	4	
Orientácia v priestore a čase	4	
Používanie odbornej terminológie	4	
Používanie prameňov	4	
Skúmanie činiteľov formujúcich udalosti	6	
Skladba, jazyková správnosť	2	
Spolu	24	
	DELITEĽ 2	
Body skúšky	12	

Úlohy vyžadujúce dlhú odpoveď

Hľadiská	Možné	Získané
	body	
Pochopenie úlohy	8	
Orientácia v priestore a čase	4	
Používanie odbornej terminológie	4	
Používanie prameňov	8	
Skúmanie činiteľov formujúcich udalosti	10	
Skladba, jazyková správnosť	8	
Spolu	42	
	DELITEĽ 2	
Body skúšky	21	

I. ÚLOHY VYŽADUJÚCE KRÁTKU ODPOVEĎ**1. Staroveká Rímska republika (Spolu 3 body.)**

- a) 3.
- b) 2.
- c) 1.

2. Svetové náboženstvá (Spolu 4 body.)

- a) Islam *alebo* mohamedánske náboženstvo
- b) Kresťanstvo
- c) Brahmanizmus *alebo* hinduizmus
- d) Judaizmus *alebo* židovské náboženstvo

3. Zaujatie vlasti (Spolu 4 body.)

- a) Pravdivé
- b) Falošné
- c) Falošné
- d) Falošné

4. Kolonizácia v ranom novoveku (Spolu 4 body.)

- a) Španieli *alebo* konkvistádori *alebo* objavitelia
- b) Aztékov
- c) Inkov
- d) na plantážach

5. Panovanie Jozefa II. (Spolu 4 body.)

- a) Osvietenský absolutizmus
- b) 2. Tolerančný patent 3. Jazykový patent
- c) Patent o zrušení nevoľníctva

6. Priemyselné revolúcie (Spolu 4 body.)

- a) (Za každý prvok 0,5 bodu.)
 - 1. para *alebo* parná energia
 - 2. ťažký priemysel *alebo* chemický priemysel *alebo* strojárstvo *alebo* elektronický priemysel
 - 3. parná lokomotíva *alebo* parolod'
 - 4. telefón *alebo* žiarovka *alebo* automobil
- b) Západná Európa: manufaktúra (1 bod)
Uhorsko: cech (1 bod)

7. Boj za slobodu 1848-49 (Spolu 5 bodov.)

- a) august 1849
- b) Segesvár, Temešvár
- c) Guvernér *alebo* guvernérsky predseda
- d) Napr.: prevaha rusko-rakúskej armády *alebo* medzinárodná izolácia boja za slobodu *alebo* ruský zásah. (Aj iné historicky správne odôvodnenie je prijateľné!)

8. Európske diktatúry (Za každý prvok 0,5 bodu, spolu 2 body.)

- a) 3.
- b) 2.
- c) 1.
- d) 4.

9. Predohra a následky Trianonu (Spolu 5 bodov.)

- a) 1. svetovú vojnu (0,5 bodu)
- b) 1918 (0,5 bodu)
- c) Dohoda, centrálné mocnosti (Za každý prvok 0,5 bodu.)
- d) (Za každý prvok 0,5 bodu.)
 - 1. Československo alebo Československá republika
 - 2. Rumunsko alebo Rumunské kráľovstvo
 - 3. Juhoslávia alebo Kráľovstvo Srbov, Chorvátov a Slovincov
 - 4. Rakúsko alebo Rakúska republika
- e) Napr. Veľa Maďarov zostalo za hranicami krajiny *alebo* viac miliónov Maďarov sa dostalo do menšiny *alebo* k susedným krajinám sa pripojili územia s maďarským obyvateľstvom vo väčšine. (1 bod)

10. Kádárov režim (Spolu 5 bodov.)

- a) Pravdivé
- b) Falošné
- c) Falošné
- d) Pravdivé
- e) Pravdivé

11. „Globálny svet“ (Spolu 2 body.)

- a) Napr.: vyčerpanie prírodných zdrojov energie, urbanizácia, nerovnomerná vyspelosť, chudoba, hlad, epidémie (Za každý prvok 0,5 bodu.)
- b) Slnéčné batérie (slnéčná energia), veterná energia, elektrárne využívajúce príliv a odliv, vodopády, vodné elektrárne vybudované pri priehradách (Za každý prvok 0,5 bodu.).

12. Rómovia v Maďarsku. (Za každý prvok 0,5 bodu, spolu 3 body.)

- a) Zmena politického systému *alebo* prevrat *alebo* privatizácia
- b) Napr. Zatváranie tovární *alebo* prepúšťania *alebo* nepokračovali v štúdiu *alebo* nemajú kvalifikácie (remeslo) *alebo* nízke vzdelanie *alebo* žije v zaostalej oblasti *alebo* spoločenské predsudky
- c)
 - 1. dochádzanie
 - 2. nekvalifikovaný *alebo* zaučený robotník
 - 3. nádenníctvo

II. SLOHOVÉ ÚLOHY, VYŽADUJÚCE DLHŠIE ROZVINUTIE

13. Stredoveké hospodárenie (krátka)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	Skúšaný sa sústreďuje predovšetkým na predstavenie nových prostriedkov stredovekého hospodárenia, zhodnotí ich význam pre „agrárnu revolúciu“. Odpoveď poukazuje na podstatné súvislosti pomocou prameňov (napr. zmenou techniky sa mohli dosiahnuť vyššie výnosy, a to umožnilo obživenie väčšieho počtu ľudí).	0–4
Orientácia v priestore a čase	Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore. O Uvedie, že obnova stredovekej poľnohospodárskej techniky sa odohrala medzi 10.-13. storočím, a to v rôznych častiach Európy v rôznom čase.	0–4
Používanie odbornej terminológie	Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou. O Používa nasledovné všeobecné pojmy (napr. poľnohospodárstvo, obrábanie pôdy atď.) a pojmy spojené s témou (ťažký pluh, dvoj- a trojpoľný systém, hrudný a krčný chomút, podkova atď.).	0–4
Používanie prameňov	Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery. O Napr.: rozpozna nové technické a technologické znaky poľnohospodárskej výroby: vývoj pluhu, zmenu spôsobu zapriahania, vývoj dvoj- a trojpoľného systému, a skonštatuje, že hospodársky a spoločenský rozvoj doby odštartoval práve rozvoj poľnohospodárstva.	0–4
Skúmanie činiteľov formujúcich udalosti	Ú Skúšaný skúma príčinné súvislosti, ktoré nasledovali zo zavádzania novej techniky. O Napr.: uvedie, že lepšia kvalita nástrojov, zlepšujúca sa technika (ťažký pluh, hrudný chomút, podkova) umožnili rast priemerných výnosov, istotu obživy, a tým aj významný nárast populácie. O Napr.: uvedie, že intenzívne obrábanie pôdy si vyžadovalo nové techniky: vytvoril sa dvoj- a trojpoľný systém, ku ktorému bolo potrebné prispôbiť aj životný štýl spoločenstva, a skonštatuje, že rozvoj poľnohospodárstva zapríčinil aj rozdelenie práce a prerod priemyslu..	0–6
Skladba, jazyková správnosť	Rozvinutie sa skladá z viet a text má logickú skladbu. Odpoveď neobsahuje vážne gramatické či pravopisné chyby.	0–2
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		24
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		12

14. Spoločenské zmeny v USA (krátka)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	Skúšaný predstaví v prvom rade postavenie otrokov na plantážnickom Juhu, a odpoveď zahŕňa informáciu, že povolenie vlastníctva otrokov viedlo k eskalácii konfliktov medzi Severom a Juhom, ktoré sa nepodarilo vyriešiť kompromismi. Odpoveď pomocou prameňov poukazuje na podstatné súvislosti (napr. pracovná sila černošských otrokov vďaka úspechu bavlny zabezpečila prosperitu a blahobyť, preto zachovanie otroctva bolo v záujme celého Juhu).	0–4
Orientácia v priestore a čase	Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore. O Konštatuje, že problém sa intenzívnejšie prejavoval v 1850-tych rokoch, začiatok občianskej vojny umiestni na rok 1861, poukáže na zemepisné umiestnenie južných a severných štátov..	0–4
Používanie odbornej terminológie	Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou. O Používa nasledovné všeobecné pojmy (napr. spoločensko-hospodárske rozpory, ochranné clo, diferencovaná spoločnosť atď.) a správne používa odborné pojmy spojené s témou (plantáž, farma, bavlna, Republikánska strana atď.).	0–4
Používanie prameňov	Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery. O Napr.: uvedie, že prevažnú časť južného obyvateľstva tvorili černošskí otroci, ktorí pracovali zväčša na plantážach, a skonštatuje, že demokratická občianska spoločnosť Severu bojovala proti otroctvu z hospodárskych a politických dôvodov..	0–4
Skúmanie činiteľov formujúcich udalosti	Ú Skúšaný odhalí, že v pozadí konfliktu Sever-Juh stáli v podstate rozdielne hospodárske záujmy. O Napr.: rozpozna, že na Juhu, ktorý mal záujem na slobodnom obchode a ktorý vyrábala na svetový trh, otrokárstvo zabezpečovalo spoločenský blahobyť, a skonštatuje, že farmári, žijúci na industriálnom Severe, sa zásobovali sami, mali záujem na hospodárskej politike umožňujúcej štátne zásahy, a to značne vyhrotí rozpor. O Napr.: rozpozna, že vnútornú rovnováhu únie naruší zvolenie Lincoln, republikána bojujúceho za zrušenie otroctva (neotrokárske štáty sa dostanú do prevahy), a skonštatuje, že v novopristúpených štátoch spôsobilo povolenie otrokárstva vznik plantáží, jeho zákaz zas spôsobil vznik fariem, preto prisťahovalectvo posilnilo Sever, hrozil rozpad únie.	0–6
Skladba, jazyková správnosť	Rozvinutie sa skladá z viet a text má logickú skladbu. Odpoveď neobsahuje vážne gramatické či pravopisné chyby.	0–2
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		24
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		12

15. Spoločenské zmeny začiatkom 13. storočia v Uhorsku

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	Skúšaný opisuje predovšetkým svojské etnické a náboženské pomery v Sedmohradsku v 16. storočí, vďaka jeho štátotvorným národom a zabehaným denomináciám. Odpoveď pomocou prameňov poukazuje na podstatné súvislosti., napr. že Sedmohradsko bolo mnohonárodnostným štátom s rôznymi náboženstvami.	0–4
Orientácia v priestore a čase	Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore. O Poukazuje na to, že táto problematika sa sčasti vzťahuje na samostatné Sedmohradské kniežatstvo, môže predstaviť aj tradíciu rozdrobenosti vďaka uzatvoreniu kápolňanskej únie (1473), ďalej môže uviesť aj dobu oddelenia (1541-1699).	0–4
Používanie odbornej terminológie	Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou. O Používa nasledovné všeobecné pojmy (národnosti, sloboda vierovyznania, katolík, evanjelik atď.) a pojmy spojené s témou (sikulské a saské stolice, maďarské stolice/župy, vajda atď.).	0–4
Používanie prameňov	Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery. O Napr.: rozpozna územné rozdelenie troch stavovských národov, svojské črty verejnosprávneho usporiadania (stolice, župy), a skonštatuje, že uplatňovala sa široká náboženská sloboda (každý sa mohol sám rozhodnúť, ku ktorej denominácii bude patriť).	0–4
Skúmanie činiteľov formujúcich udalostí	Ú Skúšaný skúma svojské národnostné, spoločenské a náboženské pomery Sedmohradska a ich súvislosti. O Napr.: uvedie, že po vzniku kápolňanskej únie boli v Sedmohradsku tri stavovské národy: Maďari, Sikuli a Sasi, a skonštatuje, že tieto národy sa oddeľovali na teritoriálnom princípe, a oni viedli politiku . O Napr.: rozpozna, že po rozdelení krajiny na tri časti samostatná časť krajiny bola z hľadiska zahraničnej politiky závislá, vo vnútornej politike sa však uplatnila značná moc kniežat'a, a skonštatuje, že aj táto svojská situácia prispela k realizácii tolerantnej náboženskej politiky, <i>alebo</i> poznamená, že reformácia, šíriaca sa po celej Európe v 16. storočí, viedla k takmer úplnej náboženskej slobode iba v Sedmohradsku.	0–6
Skladba, jazyková správnosť	Rozvinutie sa skladá z viet a text má logickú skladbu. Odpoveď neobsahuje vážne gramatické či pravopisné chyby.	0–2
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		24
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		12

16. Panovanie Belu IV. (dlhá)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	<p>Skúšaný sa sústreďuje predovšetkým na charakteristiku panovania Belu IV. pred vpádom Tatárov a po ňom.</p> <p>Odpoveď stručne predstaví zmeny nastalé po vpáde Tatárov.</p> <p>Rozbor odhalí súvislosti medzi novou majetkovou politikou panovníka, jeho programom výstavby hradov a spoločenskými pomermi.</p> <p>Skúšaný v odpovedi používa a vysvetľuje pramene, sformuluje podstatné konštatovania a závery.</p>	0–8
Orientácia v priestore a čase	<p>Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore.</p> <p>○ Skonštatuje, že Belo IV. panoval v rokoch 1235-70, uvedie, že vpád Tatárov v 1241-42 sa týkal územia celej krajiny.</p>	0–4
Používanie odbornej terminológie	<p>Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou.</p> <p>○ Používa nasledovné všeobecné pojmy (kráľovská moc, arcibiskup, feudál, statok atď.), a správne používa odborné pojmy súvisiace s témou (vpád Tatárov, servient, barón, darovanie majetku, kamenný hrad, hospes atď.).</p>	0–4
Používanie prameňov	<p>Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery.</p> <p>○ Napr.: uvedie, že Belo IV. sa na začiatku svojho panovania snaží o návrat darovaných majetkov, dostane sa teda do rozporov s barónmi, a skonštatuje, že vpád Tatárov znamená deliacu čiaru v jeho majetkovej politike.</p> <p>○ Napr.: rozpozna, že po vpáde Tatárov stimuloval výstavbu kamenných hradov a pevností v Uhorsku mnohými listinami a nariadeniami, a skonštatuje, že to slúžilo predovšetkým obranyschopnosti krajiny.</p> <p>○ Napr.: uvedie, že panovníkov dekrét z roku 1267 spomínal servientov ako predstaviteľov šľachty (ako prvý), a konštatje, že poukazuje na zjednotenie šľachty.</p>	0–8
Skúmanie činiteľov formujúcich udalostí	<p>Ú Skúšaný odhalí súvislosti medzi vpádom Tatárov a vnútornou i obrannou politikou panovníka.</p> <p>○ Napr.: rozpozna, že nedostatkom vonkajšej pomoci zostalo Uhorské kráľovstvo osamotené v boji proti Tatárom, a uvedie, že toto vonkajšie ohrozenie nútilo Belu IV. k dohode s feudálmi v záujme krajiny.</p> <p>○ Napr.: uvedie, že od roku 1242 jeho politiku navrátenia majetkov vystriedalo darovanie majetkov s podmienkou výstavby kamenných hradov a postavenia pancierovaného vojska, a skonštatuje, že tento krok mal priaznivý dopad na rozvoj miest, ktorý aj panovník podporoval, a prispel aj ku kolonizácii, novému zaľudneniu krajiny.</p> <p>○ Napr.: uvedie, že spoločensko-politické rozhodnutia Belu IV. sú aj preto rozhodujúce, lebo podporou strednej šľachty nadobudol novú bázu podporovateľov, ktorú naďalej posilňoval, a skonštatuje, že tieto kroky prispeli k odštartovaniu stavovského rozvoja.</p>	0–10

	O Svoju analýzu podopiera a dopĺňuje vlastnými vedomosťami a správnymi konštatovaniami.	
Skladba, jazyková správnosť	Slohová práca študenta sa skladá z viet. Vety sú jasné a jednoznačné. Rozbor tvorí upravený text, ktorý slúži logickému rozvinutiu obsahu. Konštatovania odzrkadľujú schopnosť študenta citlivo analyzovať. Text neobsahuje hrubé gramatické alebo pravopisné chyby.	0–8
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		42
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		21

17. Hospodárske vyrovnanie (krátka)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	Skúšaný sa sústreďí na hospodársky aspekt vyrovnania. Odpoveď pomocou prameňov poukazuje na podstatné súvislosti (napr. priemysel, vzťah obchodu a poľnohospodárstva).	0–4
Orientácia v priestore a čase	Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore. O Konštatuje, že Rakúsko-uhorská monarchia bola takým mnohonárodnostným štátom, v ktorom sa uplatnila aj deľba práce, a uvedie dobu trvania dualizmu (1867-1918).	0–4
Používanie odbornej terminológie	Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou. O Používa nasledovné všeobecné pojmy (colná hranica, colná únia, jednotný trh atď.) a konkrétne historické pojmy spojené s témou (vyrovnanie, dualistická monarchia, oblasti za Litavou atď.).	0–4
Používanie prameňov	Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery. O Napr.: uvedie, že po vyrovnaní tvorili dve časti ríše spoločné colné územie, mali spoločnú menu a jednotný systém mier a váh, , a skonštatuje, že vďaka tomu sa vytvoril významný vnútorný trh, ktorý mal priaznivý vplyv na hospodársky rast.	0–4
Skúmanie činiteľov formujúcich udalosti	Ú Skúšaný predstaví hospodárske aspekty vyrovnania, a analyzuje, nakoľko napomáhala táto dohoda hospodársky rozmach. O Napr.: uvedie, že rozhodujúcimi prvkami v hospodárstve danej doby boli priemysel a úvery, a skonštatuje, že to súvisí aj so šírením druhej priemyselnej revolúcie. O Napr.: uvedie, že Uhorsko zásobovalo české a rakúske územia monarchie agrárnymi produktmi, oni zas Uhorsko svojimi priemyselnými výrobkami, a skonštatuje, že práve to zohralo rozhodujúcu úlohu v tom, že potravinársky priemysel (mlyny, výroba cukru, alkoholu) sa rozvíjal nadpriemerne.	0–6

Skladba, jazyková správnosť	Rozvinutie sa skladá z viet a text má logickú skladbu. Odpoveď neobsahuje vážne gramatické či pravopisné chyby.	0–2
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		24
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		12

18. Populačné a národnostné pomery Uhorska v 18. storočí (dlhá)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	<p>Skúšaný skúma demografické pomery Uhorska v 18. storočí, a odpoveď obsahuje príčiny zmien populácie.</p> <p>Analyzuje činnosť Habsburských panovníkov 18. storočia smerujúce k zmene uhorskej populácie, a poukáže na ich motívy.</p> <p>Odpoveď podrobne uvádza zmeny v národnostnom zložení uhorského obyvateľstva, a poukazuje na ich súdobé a neskoršie následky.</p> <p>Skúšaný v odpovedi používa a vysvetľuje pramene, sformuluje podstatné konštatovania a závery.</p>	0–8
Orientácia v priestore a čase	<p>Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore.</p> <p>O Uvedie, že k zaľudneniu krajiny mohlo dôjsť až po uzavretí mieru s Turkami (1699), resp. po ukončení boja za slobodu pod vedením Rákociho (1711). Proces prebiehal počas celého 18. storočia, a kolonizácia sa uskutočnila v troch väčších fázach.</p>	0–4
Používanie odbornej terminológie	<p>Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou.</p> <p>O Používa nasledovné všeobecné pojmy (napr. hustota obyvateľstva, populácia krajiny, odhad, sčítanie ľudu, počet pôrodov/natalita atď.), a pojmy súvisiace s témou (napr. demografické zmeny, národnostné pomery, prisťahovalectvo/migrácia, organizovaná kolonizácia, mnohonárodnostný štát atď.).</p>	0–4
Používanie prameňov	<p>Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery.</p> <p>O Napr.: podľa máp rozpozná, ktorá národnosť sa v ktorej časti krajiny usadila (cieľovou oblasťou Rumunov bolo Sedmohradsko, Nemcov usadili v strednej a južnej časti, Srbov pozdĺž Dunaja a južných hraníc a poverili ich ochranou hraníc, Slováci sa presťahovali do južnejších krajov vo vnútri krajiny), a skonštatuje, že následkom kolonizácie sa v krajine zmenili národnostné a etnické pomery, krajina sa stala mnohonárodnostnou.</p> <p>O Napr.: uvedie, že zemepáni urobili všetko preto, aby pre obrábanie svojej pôdy získali čo najviac pracovnej sily (nových poddaných), preto prisťahujúcim sa sedliakom poskytovali privilégia (slobodu sťahovania sa, dočasné oslobodenie od urbárskych dávok).</p> <p>O Napr.: uvedie, že kolonizáciu organizoval dvor a uhorská aristokracia, pretože iba oni disponovali dostatočnou mocou</p>	0–8

	<p>a prostriedkami, a skonštatuje, že vďaka svojmu vplyvu a bohatstva si mohli dovoliť prísť o urbárske služby, mnohí sa teda na ich majetkoch usadili.</p> <p>○ Napr.: poukazuje na to, že riedko obývané oblasti, nejasné majetkové vzťahy prilákali mnohých usadlíkov spoza hraníc, a skonštatuje, že práca prisťahovalcov vo veľkej miere prispela k hospodárskemu rozmachu krajiny.</p>	
Skúmanie činiteľov formujúcich udalostí	<p>Ú Skúšaný skúma príčiny zaľudnenia a kolonizácie v Uhorsku v 18. storočí a ich dopad na národnostné zloženie obyvateľstva Uhorského kráľovstva.</p> <p>○ Napr.: poukáže na to, že následkom tureckej nadvlády a neustálych bojov sa rozsiahle úrodné oblasti v strednej a južnej časti krajiny stali močariskom, počet obyvateľov sa drasticky znížil, vyľudnenie bolo príznačné najmä v strednej a južnej časti kráľovstva, obývaných prevažne Maďarmi, ich počet sa teda znížil v ešte väčšej miere.</p> <p>○ Napr.: rozpozná, že dvor a aristokracia kolonizáciou chceli dosiahnuť rozmach hospodárstva, aj keď významnú úlohu tu zohrali aj vojenské otázky (obrana), a skonštatuje, že kolonizácia dopomohla germanizačnej snahe dvora, a vzrástol aj počet obyvateľov katolíckeho vierovyznania.</p> <p>○ Napr.: uvedie, že kolonizácia zmenila národnostné zloženie obyvateľstva, Maďari sa dostali do menšiny, a skonštatuje, že počas toho storočia to ešte neprinášalo problémy, no v nasledujúcom storočí sa to stalo vážnym zdrojom napätia.</p> <p>○ Svoju analýzu podopiera a dopĺňa vlastnými vedomosťami a správnymi konštatovaniami.</p>	0–10
Skladba, jazyková správnosť	<p>Slohová práca študenta sa skladá z viet. Vety sú jasné a jednoznačné.</p> <p>Rozbor tvorí upravený text, ktorý slúži logickému rozvinutiu obsahu.</p> <p>Konštatovania odzrkadľujú schopnosť študenta citlivo analyzovať.</p> <p>Text neobsahuje hrubé gramatické alebo pravopisné chyby.</p>	0–8
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		42
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		21

19. Demokracia v dnešnom Maďarsku (krátka)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	<p>Skúšaný vysvetlí princípy volieb, kto má právo voliť a kto je voliteľný, ako je možné stať sa poslancom parlamentu.</p> <p>Odpoveď pomocou prameňov poukazuje na podstatné súvislosti (všeobecné a rovné volebné právo, priame a tajné hlasovanie, rozdelenie poslaneckých mandátov).</p>	0–4
Orientácia v priestore a čase	<p>Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore, správne zrekonštruuje sled udalostí.</p> <p>○ Uvedie, že prvé pluralitné voľby sa v Maďarsku konali počas prevratu v roku 1990, a spomenie, že voľby do parlamentu sa konajú každé štyri roky.</p>	0–4

Používanie odbornej terminológie	<p>Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou.</p> <p>O Používa nasledovné všeobecné pojmy (volebné právo, parlament, stranická listina atď.) a konkrétne pojmy spojené s témou (individuálny volebný obvod, oblasťná a celoštátna listina atď.).</p>	0–4
Používanie prameňov	<p>Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery.</p> <p>O Napr.: predstaví princípy maďarského volebného systému (právo voliť má každý plnoletý maďarský občan, ktorý nie je obmedzený vo výkone práv), poukáže na možnosti nadobudnutia poslaneckého mandátu, a skonštatuje, že v praxi sa uplatňuje kombinácia individuálneho a listinového systému volieb.</p>	0–4
Skúmanie činiteľov formujúcich udalosti	<p>Ú Skúšaný skúma, akým spôsobom zabezpečujú princípy a prax výkon demokratických práv a fungovanie systému zastupiteľstva.</p> <p>O Napr.: odhalí, že nastolenie demokratických pomerov a pluralitné voľby v Maďarsku umožnil prevrat, a skonštatuje, že vďaka tomu sa politické práva a slobody môžu vykonávať bez obmedzení.</p> <p>O Napr.: uvedie, že spolčovacie právo, fungovanie politických strán, sloboda tlače a združovania sú taktiež základnými predpokladmi demokratických volebných systémov, a skonštatuje, že základné princípy, štruktúra a prax volebného systému zodpovedá európskym demokratickým normám.</p>	0–6
Skladba, jazyková správnosť	Rozvinutie sa skladá z viet a text má logickú skladbu. Odpoveď neobsahuje vážne gramatické či pravopisné chyby.	0–2
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		24
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		12

20. Účasť Maďarska v druhej svetovej vojne (dlhá)

Hľadiská	Úkony, obsah	Body
Pochopenie úlohy	<p>Skúšaný sa sústreďuje na rolu Maďarska v druhej svetovej vojne, okolnosti jeho vstupu do vojny, ako aj na boje v Sovietskom zväze.</p> <p>Odpoveď stručne vysvetlí súvislosti príčin a následkov, ktoré viedli k vstupu do vojny.</p> <p>Predstavením výsledkov územnej revízie poukáže na to, že angažovanosť krajiny na strane Nemecka bola nevyhnutná.</p> <p>Skúšaný v odpovedi používa a vysvetľuje pramene, sformuluje podstatné konštatovania a závery.</p>	0–8
Orientácia v priestore a čase	<p>Ú Skúšaný správne umiestňuje historické udalosti v čase a priestore.</p> <p>O Uvedie významnejšie dátumy druhej svetovej vojny (1939, 1941), a dátumy dôležité z hľadiska Maďarska (roky opätovného pripojenia území: 1938, 1939, 1940, 1941), a poukáže na zmenené geopolitické postavenie Maďarska následkom vojny.</p>	0–4

Používanie odbornej terminológie	<p>Ú Skúšaný správne používa všeobecné, ako aj konkrétne historické pojmy spojené s témou.</p> <p>O Používa nasledovné všeobecné pojmy (ultimát, časti krajiny atď.), a právne používa odborné pojmy súvisiace s témou (vojnové hospodárstvo, revízia, branná neutralita atď.).</p>	0–4
Používanie prameňov	<p>Ú Skúšaný včlení do odpovede informácie z prameňov a vyvodí z nich jednoduché závery.</p> <p>O Napr.: predstaví okolnosti a príčiny vstupu krajiny do vojny, na nutnosť účasti vo vojne, a na úzku súvislosť úspechu revizionistickej politiky a kooperáciu s Nemeckom.</p> <p>O Napr.: vymenuje miesta a čas rozhodovania o návrate jednotlivých území, a skonštatuje, že ich následkom sa aj Maďarsko dostalo do Nemeckého pásma vplyvu.</p> <p>O Napr.: poukáže na predstavu Pála Telekiho o zachovaní armády do konca vojny, čím by získal vplyv pri vytyčovaní nových hraníc v regióne, a skonštatuje, že vojenské úspechy Nemcov v Európe a revizionistické požiadavky znemožnili prevedenie tejto politickej predstavy v praxi.</p>	0–8
Skúmanie činiteľov formujúcich udalostí	<p>Ú Skúšaný skúma príčiny a následky vstupu Maďarska do vojny.</p> <p>O Napr.: uvedie, že vďaka dvom viedenským arbitrážam maďarská diplomacia nemala na výber, skonštatuje, že vo všetkých krajinách tohto regiónu sa uplatnil silný nemecký vplyv, ktorý ešte viac zúžil manipulačný priestor krajiny.</p> <p>O Napr.: rozpozna, že väčšina maďarského obyvateľstva podporovala revíziu, a skonštatuje, že účasť Nemcov v opätovnom získaní týchto území zohrala významnú rolu v posilnení politických síl krajnej pravice a v sympatii vojenského velenia voči Nemcom.</p> <p>O Napr.: uvedie, že Maďarsko vstúpilo do vojny proti Sovietskemu zväzu po vstupe susedných krajín (Slovensko, Rumunsko), po bombardovaní Košíc, a skonštatuje, že po tomto kroku bojovala maďarská armáda ako spojenc Nemecka, hoci sme voči Sovietskemu zväzu nemali žiadne územné požiadavky.</p> <p>O Svoju analýzu podopiera a doplňuje vlastnými vedomosťami a správnymi konštatovaniami.</p>	0–10
Skladba, jazyková správnosť	<p>Slohová práca študenta sa skladá z viet. Vety sú jasné a jednoznačné.</p> <p>Rozbor tvorí upravený text, ktorý slúži logickému rozvinutiu obsahu.</p> <p>Konštatovania odzrkadľujú schopnosť študenta citlivo analyzovať.</p> <p>Text neobsahuje hrubé gramatické alebo pravopisné chyby.</p>	0–8
MAXIMÁLNY POČET BODOV ZA ÚLOHU		42
MAXIMÁLNY POČET BODOV SKÚŠKY		21